

De Veiligheidsfabeltjeskrant (1)

Binnen het veiligheidsvak bestaat een groot aantal gevestigde waarheden en gebruiken. Sommige hiervan leiden tot sub-optimaal gebruik van mensen en middelen, andere hebben zelfs schadelijke bijeffecten.

In de komende periode zal ik zo maandelijks een veiligheidsfabel presenteren, in de hoop dat dit veiligheidsprofessionals tot kritisch denken aanzet en misschien een paar discussies op gang brengt binnen professionele kringen. Het binnenkort te verschijnen boek Veiligheidsfabels 1-2-3 bevat een verzameling van maar liefst 95 van deze fabels. We beginnen deze reeks met de eerste fabel uit het boek.

Veiligheid is afwezigheid van ongevallen?

Stel, je vraagt buiten op straat aan honderd willekeurig gekozen personen "Wat is veiligheid?". Er is een behoorlijke kans dat een groot deel van deze mensen (ik vermoed de overgrote meerderheid) een antwoord geeft dat lijkt op "Dat er geen ongeval gebeurt" of "Dat je geen letsel oploopt".

Instinctief zullen de meesten voelen dat er een kern van waarheid schuilt in de simpele definitie van "geen ongeval". Want in onze gedachten zijn veiligheid en ongevallen haast onlosmakelijk met elkaar verbonden. Als ons geen ongeval overkomen is, is het veilig geweest. Toch? Nee, niet noodzakelijkerwijs ...

Als ons geen ongeval overkomen is, is het veilig geweest. Toch?

Geen ongeval betekent niet dat het veilig is

Dat er niets is gebeurd, dat er geen ongeval plaats heeft gevonden, betekent niet dat de situatie veilig is geweest. In veel gevallen betekent het niet meer dan dat er (nog) niets is gebeurd. Hoewel het best zo kan zijn dat er helemaal niets zal gebeuren.

Stel dat ik besluit een drukke vierbaans autoweg over te steken. Ik betwijfel dat ook maar iemand die beslissing veilig zal noemen, ongeacht of ik de overkant bereik zonder te zijn aangereden. Als ik een dermate zelfmoordachtige handeling zou verrichten en de overkant zonder een kras zou halen, zou iedereen het een kwestie van geluk noemen. En terecht.

Gevaren, hun effect en ermee omgaan

Veiligheid gaat (vaak) over gevaren en het effect dat deze gevaren hebben op mensen (of dingen, of het milieu) en hoe we omgaan met deze gevaren. Dit is de basis van denken in risico's en risicomanagement. Twee belangrijke factoren in verband met risico zijn het mogelijke gevolg en de waarschijnlijkheid dat dit gevolg daadwerkelijk optreedt.

Als we het bovenstaande voorbeeld van het oversteken van een drukke snelweg gebruiken, dan is één mogelijk gevolg dat mij een fataal ongeval overkomt doordat ik word aangereden door een voorbijrazende auto.

Grote waarschijnlijkheid, groot gevolg

De waarschijnlijkheid om geraakt te worden is groot (het is een drukke snelweg met verkeer van beide kanten en ik heb nauwelijks uitwijkmogelijkheid). En ook de waarschijnlijkheid van dodelijk letsel wanneer ik geraakt word is groot (ik ben niet beschermd, auto's hebben grote massa en hoge snelheid).

Met zowel een grote waarschijnlijkheid als een groot gevolg, is de logische conclusie dat we het hier over een scenario met een hoog risico hebben. De meerderheid zal het zelfs een onacceptabel scenario noemen – we willen immers niet in een situatie komen waarin we een grote kans lopen om het leven te laten.

Alternatieve definitie van veiligheid

Hiermee komen we bij een alternatieve definitie van veiligheid, gebaseerd op het concept van risico en gevaren: 'Veiligheid is een situatie waarin we niet worden blootgesteld aan onacceptabele risico's'. Of positief gezien: 'Veiligheid is een situatie met acceptabele risico's'.

Veiligheid is in ieder geval niet de afwezigheid van ongevallen, dat kan net zo goed dom geluk zijn!

Carsten Busch | Senior adviseur arbeidsveiligheid bij Politidirektoratet, de overkoepelende organisatie van de Noorse politie en actief binnen diverse vakfora en eigenaar van www.mindtherisk.com.

> **TIP: Meer doen aan risico's in de werkomgeving? Kom naar de Praktijkdag risico's beheersen op 14 maart.**